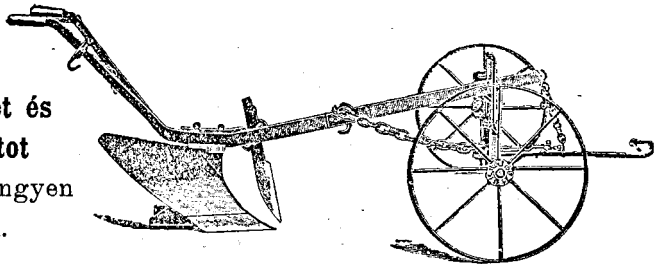

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hirneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
áránlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

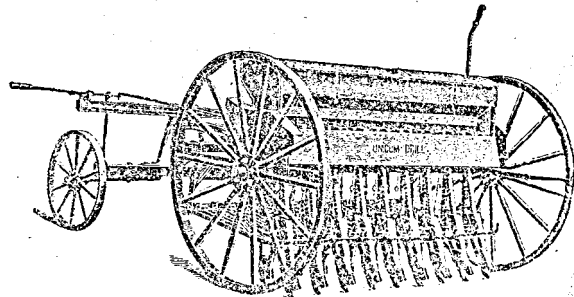
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott
„UNICUM DRILL“

(sik és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

1266

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Szociobil és gőzszéplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
Balmakmalozók, járgány-csaplógépek, löhőre csapók, tisztító-rostát,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapátok,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morszók, daráló,
örö-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vasú,
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1242

Eladó birtok.

Szatmármegyében, Szatmár várostól 20 percre, fővonal vasuti állomástól 10 percre 600 katasztrális hold birtok egy tagban, szép belsőséggel, lakóház és tanyaépületekkel együtt 220.000 koronáért eladó. A birtokot 156.000 korona törlesztéses kölcsön terheli 4 1/2 % kamatra, mely kölcsön átvállalható. Megfelelő biztosíték mellett esetleg többlet is több évi részletben fizethető. Bővebb felvilágosítást ad Dr. Éber Antal ügyvéd, Budapest, VIII. Horánszky-utca 27.

1342

Birtok eladás.

Agárd községben

(Maros-Tordavármegye) Maros-Vásárhely sz. kir. várostól alig 3/4 órára, vasut és posta állomáshoz tehát közel, egy I-a birtok eladó. Áll 141 hold 21 □-öl szántóból, 10 hold 1386 □ kert, 11 hold 121 □ rét, 20 hold szőlő és 148 hold 88 □-öl erdőből; összesen: 331 hold 22 □-öl területből, megfelelő belsőséggel, gazdasági épületekkel és fundus instruktussal. Az egész 20 hold szőlő újabb telepítés, a legjobb termőerőben, rizlinggel s különböző csemege fajokkal ültetve. A birtok rendes gazdasági üzem mellett akár tehenészet, akár gazdasági kertészet céljaira, a legelőnyösebben használható ki.

Értekezni lehet: Bucher Lajossal, Maros-Vásárhelyt. Levélbeni megkeresésre részletesebb felvilágosítás adatik.

1341.

Bessemer-festék

(védjegy üllő.)

1036. III.

Mindenemü vasszerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, istálló-vasgerondák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

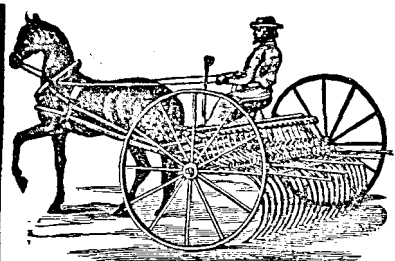
Legtartósabb mázolat rozsdá ellen.

Mint famázolat is kitünő konzerválószer. Jobb, ellentállóbb és olcsóbb, mint minden olajfesték.

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Czukorrépa-, kukorica- és burgonyamivelésre szolgáló **kézi- és fogatos kapáló és töl-tőgető eszközök**, amerikai **aczelgerekblyék**, **Hollingsworth-lógerekblyék** elismert gondos kivitelben kaphatók:

KÜHNE E. hazánk legrégebbi mezőgazdasági gépgyárában **MOSONBAN**

Alakult 1856-ban.

Főraktár: **BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a sz.**

Alakult 1856-ban.

Szintügy Fűkaszalógépek, kézi- és járgány-cséplőgépek, gabonatisztító és osztályozó rosták, konkolyválasztó gépek.

Bevált, hírneves „**MOSONI DRILL**” tolókerekű sorvetőgépek stb.

1333

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országszerte elismert, kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár”-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyongyűjtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

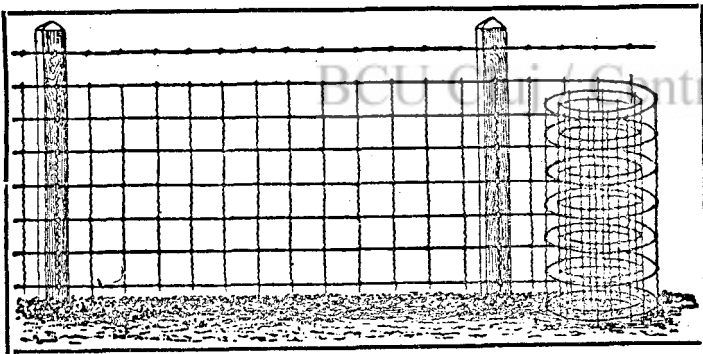
Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, **Hódmezővásárhelyről**, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valóságával.

1274

Bámulatós Olcsó Kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

1314

Hungária sodronyfonatát

mint a legezészerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot,

mely előnyeivel fogva följmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye: Olcsóság:

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

Körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel:

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 150 méter magasságban 2-2, 2-5 és 2-8 mm. dróterősségekből,

Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négysz. méterenkint fill.: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3 × 5 centiméter (hosszukas) lyukbőséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben,

Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négysz. méterenkint mm.: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolásért, főládásért és kezelés költségeit számítok négyz.-méterenkint 1 fillért, de egy küldeménynél legalább 50 fillért.

Czél szerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélét pedig tüskékkel, tehát az átmozgást megnehezíti. A fonat csavart szálú — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányú pedig hullámosak, a szálak összecseszása ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faducrokhoz szegzendő horganyozott kerítés szeggekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét feszíthető és más helyen ismét felerősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fillérges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fillér. Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, maglár-ablakrostályokat, ökr-székcsarakat, szikrafogókat, szőlőbogyózó rostákat, borszűrőket, cséplőgépekbe való gabonatisztító hengereket stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Megjelent! Megjelent!

Az egész continenszen nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben” címen.

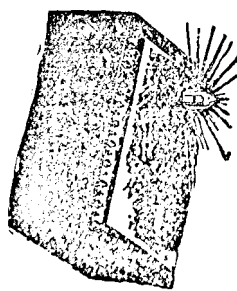
A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy úgy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expedíalom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében **BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.**

1251

Figyelem!

Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.

Villamos kézi- és zseblámpák fényoszóval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, drognisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikoresolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek. Izzólámpák, indukciós apparátusok, villágító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus

1290

WIEN, IX./4. Sochsohlmolgasse 14. sz. Félémelet 12.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Az előfizetéseket
kérjük megújítani!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A monori gyógyszer. <i>Tokaji László.</i>	297
Burgonya betegségek. (II. közl.) <i>Barna Balázs.</i>	299
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXXII.	300
Fontosabb tudnivalók a szeszfőzésről. II. <i>Győry Elemér.</i>	302
Vegyes közlemények:	303

Hirdetések.

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,
VI. ker., Andrásy-út 23. szám.

— Ajánl —

muhamagot, pohánkát, paprika-

kölest, mustármagot, tengeri fé-

lékből: alicsuthit, székelty, Pig-

nolettot, Cinquantinot és egyéb gaz-

dasági magvakat, továbbá impregnált

takarmányrépamagot, mint: ober-

dorfit, mamuthot, eckendorfit,

olajbogyóalakut, valamint raffia-

● ● ● ● hancsot. ● ● ● ●

1002

A monori gyógyszer.

Az európai civilizációra megérett és modern haladásra képesített kisebb nemzetek sorából immár valóban messze kiemelkedtünk: mi, magyarok.

Mint ilyen, a nevelésnek már magasabb fokán álló kulturnép, mi is tudjuk, hogy mi a természet rendje s ezen megnyugtató lélek és elmebeli állapotban minden hitünket, reményünket és szeretetünket egyedül abba a tudományba vetjük, amelynek kizárólagos miveltői, árendásai, sőt: tulajdonosai azok a hivatalos tudósok, akik erre a szerepre néha sok protekcióval, gyakran sok stréberséggel és mindig sok izzadás árán jutottak el.

Ezek viszik előre a mi haladásunk zászlóját. Lassan, az igaz — mondjuk mi; de biztosan — hiszik ők. A szerencsés véletlennek, a különös adománynak, az isteni szikrának — semmi jelentőséget, semmi érvényesülést nem tulajdonítanak, nem engednek: ők! Minden eszme: téves, minden találmány: kontárkodás, amely mástól s nem a céhből származik.

Magyarország népének évente sok millióra menő kárt okoz a sertésvész. Keresi, kutatja a baj ellenszerét a tudósok és laikusok légiója. Hiába.

Egy birtokos, abból a régi, virtuosos, de szerény, szolid magyar-nemes fajtából, *ezelőtt nyolc évvel*, rájön — úgy, isten különös kegyéből — arra, hogy mit kell a disznónak adni, ha meg akarjuk az életnek menteni.

Megmenti a saját állományát s ad az egyszerű szerből szomszédainak is, ad egy egész falunak. Egy falu csordája kilából a vészből és neki nem jut eszébe, hogy ez a felfedezés: kincs, hogy ez a gyógyszer: vagyon, neki és az egész világ gazdáinak.

Hire megy a csodának országszerte s — *nyolc év után* — mikor már nem tud ellenállani a mások rábeszélésének, szabadságot vesz találmányára és felajánlja szerét *kísérletezésre* a magyar kormánynak.

Amikor ezt tette, akkor, addig már ezeket áldozott az ingyen, szivességből fűnek-fának osztogatott gyógyszerére. Jogos igényei támadtak tehát arra, hogy kutató-

sai, szivességei és anyagi áldozatai — végre megfelelő honoráriumot nyerjenek. De jót formált arra az egész ország és egész világ is, hogy — megfelelő ellenszolgáltatás fejében — mindenki részesülhessen az isteni adomány áldásaiban.

És mi történik?

Leszáll magas piedesztáljáról és kiszáll: a magas, a szent, az egyedül üdvözítő vaskalapos tudomány és a maga szertartásos komolyságával, tötyögésével és idétlen féltékenységével — fertőtlenített bonckése alá veszi a hitetlen laikusnak türelmét, tudományát és sikerét és ahelyett, hogy lázas gyorsasággal segitené elő a kétségtelen bizonyosság felderítését, időtlen időnkig nyújtja és késelteti a kísérletek végső konklúziójának elérését és utolsó percben is mestersegesen igyekszik elhinteni, a diadalmasan előre törő sikerrel szemben, a kételkedés csiraképtelen magvait!

A múlt hónap 28. és 29-én megjelent gazdasági szaklapok közül három (a „*Gazd. Lapok*“, az „*Allatteny. és tejgazd. Lapok*“ és a „*Köztelek*“) közölt le ugyanegy: „*F. L.*“ aláírással ellátott és ugyanazon tartalmu cikkelyt a monori kísérletekről s aki ezeket az egytartalmu cikkeket elolvasta, annak lehetetlen, hogy szemébe ne ötlött volna a tendencia, melyből azok megirattak. Avagy miért kell valakinek szerényke magánmeggyőződését egyszerre három, vagy több lapba is beplántálni akkor és annál az esetben, amikor a nagyközönség érdekei felett, melyeket éppen a feltaláló legkevésbé akar veszélyeztetni, maga a miniszterium örökösök? . . .

Nem sajnáljuk az időt és teret — olvasóink teljes tájékozása indokából — arra, hogy *F. L.*-nek a „*Köztelek*“ május 28-iki számában megjelent egyik cikkét, *Matlaszkovszky Tádénak* arra adott talpraesett válaszával egyetemben, teljes szövegében leközöljük. Ime:

„Sertésvész elleni kísérletek.

Mióta az országban a sertésvész fellépett, szakemberek és laikusok egyaránt azon fáradoznak, hogy e veszedelmes járvány ellen biztos szert találjanak fel. A kísérletezők egy részét a közérdek, de legtöbbet az anyagi érdek hajt a buvárkodásra.

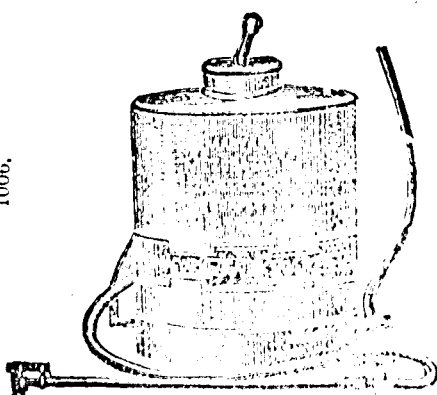
Rézgalic, sublimált kénpor, dr. Aschenbrandt-féle bordói- és rézkénpor, raffiaháncs, juttafonál, metszőollók, ojtókések és ojtógummi-szalagok beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ

BUDAPEST, V. ALKOTMÁNY-UTCA 31. SZÁM // // // // //

hol a szövetségzet cégével és védjeggyel ellátott legjobb szerkezetű, hazai gyártmányú permetező is beszerezhető.

Ára cégdugattyú társatokkal 34 kor., B. jegyű öntött vasdugattyú társatokkal 28 kor.

A társadalom minden osztályából nap-nap mellett újabb és újabb feltalálók jelentkeznek, akik mind azt hiszik, hogy végre megtalálták az évek óta keresett biztos szert.

Magam is számos feltalálót tudok, aki sertésvész elleni szerét biztosnak és csalhatatlannak tartja, a tapasztalat azonban az ellenkezőt bizonyította be.

Sajnos, de be kell vallani, hogy a folytonos kutatások dacára, ezideig a sertésvész ellen semmiféle biztos szerrel nem rendelkezünk; ha egy-egy kísérlet kedvező eredménye után egyesek azt hiszik, hogy most már meg van az annyira keresett biztos szer, ismételt kísérletek rendszeresen meg-husitják a korai szép reményeket.

Hogy a sertésvész elleni szerek kipróbálására a földművelésügyi kormány mindenkinek módot és alkalmat nyújtson, Monoron kísérleti telepet létesített, ahol a feltalálók felügyelet alatt igyekeznek bemutatni szerük jó hatását.

Az utóbbi időben úgy a gazdasági, mint a napilapokban sokat foglalkoznak a monori kísérleti telepen sertésvész ellen végzett kísérletekkel. Úgy veszem azonban észre, hogy a lapokban megjelent közlemények csak egyoldalú információkon alapulnak.

Hogy a dolgot tisztábban lehessen látni, magam is kérdezősködtem a Monoron lefolyt s most folyó sertésvész elleni kísérletek eredménye felől. A gazdák és az érdeelt közönség tájékoztatására szükségesnek tartom, amit ez ügyről megtudtam, közölni, nehogy egyesek a nagyhangú újságcikkek félrevezessenek.

Úgy értesültem, hogy mostanában a lapokban sokat emlegetett *Simay-Hazslinszky*-féle szerrel a monori kísérleti telepen most negyedizben kísérleteznek. Mivel az első, második és harmadik kísérlet nem végződött a kísérletezők által kívánt jó eredménnyel, a feltalálók újabb kísérletre kértek és kaptak engedélyt.

Mivel az eddig megjelent újságcikkek csak a most folyó s még be nem fejezett negyedik kísérletről emlékeztek meg, kíváncsi voltam az előző kísérletek eredményére is.

Mint értesültem, az előző kísérletek eredménye az, hogy a *Simay-Hazslinszky*-féle gyógyszerrel kezelt s befertőzött sertések közül az első kísérlet alkalmával 30%, a második kísérlet alkalmával 20%, a harmadik kísérlet alkalmával 90% pusztult el sertésvészben.

Ez az eredmény, azt hiszem, nem valami kecsegtető s korai volt az öröm, mert ilyen kísérletek után alig lehet mondani, hogy a sertésvész elleni szer fel van találva.

A most folyó és még be nem fejezett negyedik kísérletről még időelőtti dolog volna véleményt mondani; egyébként a gyógykezelt állatoknak sertésvészszel szemben az ellenálló képessége csakis a nyilvánvaló befertőzés után válik bizonyossá.

Ezeket tartottam szükségesnek az érdeelt körök tájékoztatására közölni, nehogy egyoldalú ismertetések által félrevezettessenek.

Egyébként úgy tudom, hogy a sertésvész ellen több helyen folyó rendszeres kísérletek, melyekről, mint be nem fejezett dolgokról ez idő szerint nem volna helyes szólni, míg a kísérletek be nem fejeztettek.

Végül szükségesnek tartom megjegyezni,

miszerint meg vagyok róla győződve, hogy a földművelésügyi kormány, amely minden rendelkezésre álló eszközzel az állategészségügy fejlesztésére törekszik, egy biztos sertésvész elleni szer feltalálása esetén maga hívna fel ezen kiváló jelentőséggel bíró feltalálásra az érdekelt közönség figyelmét.

Mig ez meg nem történik, kétkedve kell fogadni minden biztos hatásnak hirdített titkos összetételű szer, melyeket egyébként miniszteri engedély nélkül árusítani szigorúan tilos.

F. L.

A cikkíró úr tájékoztató közleményére mi válaszolni valóm sem volna, ha véletlenségből nem jelezte volna a *Simay-Hazslinszky* gyógyszeréről megjelent eddigi cikkeket együttesen reklámközleményeknek, amelyek közé természetesen a »Köztelek«-ben eddig megjelent 3 közlemény is számítandó. Mivel azonban a »Vegysek«-rovatban megjelent e közleményeket én irtam, mint a »Köztelek«-segédszerkesztője, immár erkölcsi kötelességem akár a reklám, akár a felületesség vádjá ellen azon melegében védekezni.

Miután lapunk összeköttetésben áll az állami állategészségügyi körökkel, az állatorvosi akadémia legjelesebb tanárai és maga t. cikkíró is nagyrabecsült munkatársunk, távol áll tőlünk annak még csak gondolata is, hogy az állategészségügyi hatóságok reputációját érintsük, amint hogy ezt mind a három közleményünkben gondosan elkerültük. Van azonban esetek, amidőn egy újságíró nem térhet ki az igazság elől és ilyen volt a jelen eset is.

Az egészbe ugyanis úgy kerültem, mint Pilátus a Credóba. A »Köztelek« 34. számában »Vegysek«-rovatába átvettem a »Hazánk«-ból egy rendkívül érdekes közleményt, mely a *Simay-Hazslinszky*-féle gyógyszerrel Monoron folyamatban lévő sertésvész elleni gyógykísérletezés addigi eredményeit ismerteti. Kivonatossal közöltem azt azon megjegyzéssel, hogy őszintén kívánjuk e kísérletezés kedvező sikerét és ezzel valahára egy hatásos gyógyszer föltalálását. De mert nagyon sok ilyen reklamirozott csalhatatlan gyógymód bizonyult immár humbugnak, kívánjuk, hogy az állategészségügyi szakértők felügyelete alá helyeztessék a kísérletezés és csak ha az állatorvosi akadémia kedvezően nyilatkozott e gyógyszeréről, fogjuk azt a gazdaközönség figyelmébe ajánlani, addig pedig óva intünk mindenkit e szer időelőtti beszerzésétől. (Akkor t. i. még nem tudtam, hogy a kísérletezés állami telepen és ellenőrzés mellett történik.)

Pár napra rá fölkeresett *Egán Lajos* úr, s előadta, hogy úgy ő, mint a »Hazánk«-közleményének megírója, valamint a gyógyszer föltalálói nagyon sértve érzik magukat közleményem által és felkérlik a szerkesztőséget, küldené ki egyik tagját Monorra, a kísérlet eredményéről meggyőződést szerzendő. Engem, mint gazdát mód nélkül érdekelt és kísérlet és ezért május 4-én délután *Egán* és *Hazslinszky* urak kíséretében, Monorra utaztam. A kísérleti telepen ekkor az etetést *Tátray* állategészségügyi felügyelő úr, egy külön e kísérlet ellenőrzésére kirendelt állami állatorvos és a helyi állatorvos urak ellenőrizték. Kérdéseimre *Tátray* úr

minden fölvilágosítást megtagadott és így csak azt konstatáltam, hogy a kísérletezés a legszigorúbb állami felügyelet alatt történik, hogy a kísérlet 14. napján az orvosságos takarmánnyal etetett állatok mind meg voltak, jó étvágygyal ettek és csak egy darab látszott betegnek; ellenben a kontroll állatok közül 7 darab elhullott, a megmaradt háromból egy betegnek látszott, a többi is immel-ámmal evett; hogy a hullákat az elhullás okának kiderítése végett beküldötték az állatorvosi akadémiához és végül, hogy *Tátray* úr rendelkezésére az orvosságos és kontroll állatok jelenlétében aklot cseréltek. E tényállást ridegen, minden következtetés nélkül közöltem a »Köztelek« 36. számában azon megjegyzéssel, hogy az akolcsere, amidőn t. i. a gyógykezelt állatok föltétlenül fertőzött akolba hajtattak át, fogja bizonyítani az orvosság hatását.

Május 18-án *Hazslinszky* és *Egán* urak ismételt meghívására újból Monorra utazván, konstatáltam, hogy a gyógykezelt 10 darab beteg időközben kigyógyult, valamennyi nagy étvágygyal evett és a 14 nap lefolyása alatt gyönyörűen fejlődött. A három kontrollmalac közül egy elhullott, a megmaradt kettő egészséges volt és jó étvágygyal evett. E tényállást lapunk 40-ik számának »Vegysek«-rovatában közöltem azon megjegyzéssel, hogy meggyőződésem szerint a gyógyszer teljesen bevált és így itt az ideje, hogy az közforgalomba bocsáttassék, mert a gazdaközönségnek sürgős szüksége van egy hatályos orvosságra és nem várhatja be a további tudományos kísérletezések eredményét. Ez tiszta szinigazság és nem reklám!

Ezzel azt hiszem teljesen elhárítottam a reklám, de nem a felületesség vádját, mely *Fokányi* úr fölvilágosító soraiban bent foglaltatik. Előadja ugyanis, hogy már két és fél év óta folyik *Simay* és *Hazslinszky* gyógyszerével a kísérletezés, ez idő alatt 4 kísérlet történt és az előző 3 kísérlet alatt 20, 30 és 90% hullott el a gyógykezelt állatokból. No hát erre is megfelelők.

E korábbi kísérletezésekről és azok eredményeiről nekem is tudomásom volt, csak hogy a gyógyszerfeltalálók előadásából. Nincs okom ugyan ez urak szavahihetőségében kételkedni, de mert magam nem láttam, egyoldalú információ alapján nem tartottam helyesnek e korábbi kísérletekről megemlékezni. Most már provokálva vagyok ez urak adatainak közlésére, *Fokányi* urnak módjában áll azokat a hivatalos adatokból ellenőrizni és helyesbiteni,

Az első kísérlet természetes fertőzés útján történt. Elhullott a 10 drb. gyógykezelésből 2 drb, a kontroll-sertésekből 7 drb. A gyógyszer alkalmazásával tehát 70% mentett meg azon sertésből, amely a nem gyógykezeltékből tényleg elhullott.

A második kísérlet sertésvészszel mérgezett hus eietése útján történt; elhullott a gyógykezeltékből 3 drb a kontroll-malacokból 6 drb. Megmentett tehát az orvosság alkalmazásával 50%.

A harmadik kísérletezés volt a legnagyobb arányu, amely alkalommal körülbelül 70-80 drb malacz, erős virulens baktériumtenyésztés föltetésével fertőztetett. E fertőzés után 36 órára a sertések legnagyobb része

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteték előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzők is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

toxicusmérgezés tünetei között elhullott, (Hazslinszky előadása), tehát a mesterséges mérgezéssel szemben a kérdés s gyógyszer hatálytalan volt.

A negyedik, jelenlegi kísérletezés al kalmával a fertőzés ismét természetes uton (maga az akol telítve van fertőző anyaggal) történt. Elhullott a gyógykezelt állatokból 28 nap alatt 0, a kontroll malacokból 80%. A megmentési eredmény 100%. Ez utolsó kísérlet tudományos szempontból nem befejezett dolog, de gyakorlati szempontból annak tekinthető.

A gyakorlati gazdára nézve csak az 1-ső és 4-ik kísérlet birhat jelentőséggel, mert az életben nem szokás mérgezett hússal és mesterséges bakterium kultúrával fertőzni, hanem az a fertőzött akol vagy beteg sertés váladékával, szóval természetes uton történik. Itt azonban a fertőzés a lehető legerélyesebb volt a fertőző anyaggal szaturált akolról, mert hiszen a kontroll malacokból az első 14 napon 70% elhullott. A gyógykezeléssel az első esetben megmentetett 70, a negyedikben 100, a kettő tehát átlagban 85%. Ez pedig ugyancsak szép eredmény. Ha a sertésvészben évente elhulló sertésekből nem 85, hanem csak 50%-ot birnánk megmenteni, már ezzel is milliókat lehetne megmenteni a magyar mezőgazda ságnak.

Az előző kísérletezésekről nekem tehát tudomásom volt és azokat nagyon is számításba vettem ítéletem megalkotásánál. Azt hiszem, hogy ezzel, mint egyszerű gazda, a fölületesség vádját is elhárítottam magamról.

E gyógyszer tehát nem tökéletes, és úgy látszik inkább a sertéspestis, mint a vész ellen hatályos. Valóságos értékének megállapítása még bizonyára számos tudományos kísérletezést teszen szükségessé, és nagyon is értem az állategészségügyi szakkörök megfontoltságát, mely nem akarja a gyógyszer forgalomba hozni mindaddig, míg annak valódi értékéről teljes meggyőződést nem szereznek.

Én azonban a gyakorlati gazda szemüvegén át nézem a dolgot. A kérdéses gyógyszer teljesen ártalmatlan, gyógyító hatása a természetes fertőzés esetében bebizonyult, és így semmi ok sincs arra, hogy annak alkalmazása, természetesen állatorvosi felügyelet alatt, a gyakorlatban is engedélyeztessék. Mert a szegény ember malaca folyvást pusztul és nem várja be a tudományos kísérletezések eredményeit.

Matlaszkovszki Tádé.*

*

A múlt hónap 28-án magam is személyesen voltam Monoron. Megismerkedtem Simayval. Komoly, szavahihető magyar uribert ismertem meg benne, aki már múltjánál és koránál fogva is felette áll a sarlatánizmus gyanújának.

Zárt ajtón keresztül jutottam hozzá. Fegyverrel őrizteti éjjel-nappal a kísérleti telepet s ő maga is ott tartózkodik állandóan a helyszínén, pedig csak néhány hete ment át egy súlyos, életveszélyes orvosi operáción. Bámulatos az öregnek testi szívóssága és lelki ereje. Panaszolt egyetmást nekem. Most nem részletezem, hogy kik ellen és miket. De sok és nagy igazai lehetnek! Eleget hallottam és láttam arra, hogy legalább ennyinek a megírásától tartózkodni ne tudjak. Nem csodálom, hogy bizalmatlan, hogy fél és hogy ügyell...

Láttam az általa kezelt tíz süldőt épen

és elevenen, dacára a kísérlet elején való természetes fertőzésnek és dacára a fenti, M. T. válaszában ismertetett, helycserének.

Láttam és hiszek. Hiszek már ma és nem aggaszt a június 7-i terminus. Ott lesznek akkor is és bizony bízom abban, hogy az a tíz malac még mindig élni fog.

És ezek után, magam is a közügyek szolgálja lévén, az erdélyrészi állattenyésztő gazdaközönség érdekében valónak tartom, hogy — csatlakozva M. T.-nak az utolsó bekezdésben foglalt véleményéhez — a következő tiszteletteljes, de sürgős kérést intézzem Tallián Béla miniszterünk öngyméltóságához:

Kegyelmes Urunk! Amennyiben június 7-én a most folyó kísérlet szabályszerűen és szerencsésen fog befejezést érni, kegyeskedjék Nagyméltóságod még aznap dátummal és postával az árusítási engedélyt Simay Gyulának megküldeni

Az általános használatba vétel rövid idő alatt minden kísérletnél fényesebben és biztosabban meg fogja mutatni e találmány értékét és az eddigi jelek után sem Nagyméltóságodat, sem a feltalálót nincs okunk kudarcotól félni.

E lépéssel veszíteni semmit sem lehet, nyerni azonban: végtelen sokat!

Kétszer ad: aki gyorsan ad!

Tokaji László.

Burgonya betegségek.

II. közlemény.

A kísérletekre használt burgonyaféleségek közül legkisebb a következő volt:

"*Gratia*." A permetezett táblákon (2-szer permetezve 1%-os oldattal) a phythophthora csak igen elvétve mutatkozott. Átlagos keményítő tartalom 21.08%, a termés egészséges kat.-holdanként 101 q., keményítő termés 21 q., 29 kg.

Ugyanez nem permetezve. A phythophthora az egész táblán fellépett s a lomb minden részét megtámadta. Átlagos keményítő-tartalom 18.16%, a termés nem egyenletesen érett, sok a beteg gumó. Kat.-holdanként volt gumótermés 97 q. Keményítő termés 17 q., 61 kg.

Tehát a különbség a permetezés javára 3 q 58 kg.

Példának a többféle burgonya közül egy olyat választottam ki, amelyiknél az eredmény a legkisebb volt, hogy a permetezés hatása annál feltűnőbb legyen.

Általában a nagyszámú kísérletek mindenikénél az eredmény elvitázhatalan volt, mert mindenütt nagyobb volt úgy a termés, mint a keményítő tartalom, a permetezett táblákon. Voltak egyes féleségek (Magyar Kincs), ahol a terméstöbbit 18—21 q. is volt, ahol a permetezés kiadások háromszorosa is megtérült a terméstöbbit értékében.

Az összes permetezett táblák termésének átlagos keményítő tartalma mindig nagyobb volt, mint a nem permetezett táblákon.

A permetezés által megvédett lomb az egész tenyészidő alatt normálisan működhetett s így a gumókban nagyobb mennyiségű keményítő rakódott le.

A permetezési kiadások a következők:

Egy k.-hold permetezésére szükséges 6 $\frac{1}{2}$ hl. permetező oldat s a munkát egy napszám 2 nap alatt végezte el. A kiadás 15 k. 17 f., míg a terméstöbbit értéke a felvett

példánál mint minimum 4 q., à 5 k., = 20 k. Tehát a permetezési költségek megtérültek már a terméstöbbit értékében.

A permetezésnek azonban nemcsak ennyi a jótékony hatása.

Általános ismert dolog, hogy a veremlési idő alatt aránylag nagymennyiségű burgonya romlik el. Ebben a tekintetben a legjobb veremlési mód sem tökéletes, mert a bevermelt burgonya bizonyos időben mindig romlik. Ha egy kissé megfigyeljük a dolgokat, azt fogjuk tapasztalni, hogy minden olyan évben, a mikor a tenyészidő alatt meleggel váltakozó gyakori eső volt, télen az elvermelt burgonya még abban az esetben is igen romlik, ha a szedés és veremlés alkalmával száraz idő járt is.

E dolognak természetes magyarázata az, hogy ilyen években az időjárás rendkívül kedvező lévén a gombabetegségek fejlődésére, a phythophthora nagyobb mértékben lép fel s a zöld részeket időnap előtt tönkre teszi.

A gumó nem érik be tökéletesen s igen sok beteg gumó kerül a verembe. A verembe levő hő és nedvesség igen kedvező a gomba továbbfejlődésére s a beteg, már rothadásnak indult gumók fertőzik a mellettük levő egészségeseket is, amelyek nem tökéletesen érettek s így természetes ellentálló képességük igen csekély. A rothadás így lassanként terjed s nem ritka az az eset, amikor az elvermelt gumók 30—70%-a is elpusztul.

Tehát nemcsak azok a gumók pusztulnak el, amelyek betegen kerültek a verembe, hanem az egészségesek egy jórésze is.

A veremben a fertőzésnek annál inkább ellentáll a gumó, mentül érettebb. Az érett gumó külső burka, ha nincsen megsértve, elég természetes védelmet nyújt a fertőzéssel szemben, míg az éretlen gumó kellő módon ki nem fejlődött héjrésze nem felel meg e célnak. Ezt tapasztalta Hecke, a kinek kísérletei alkalmával nem sikerült tiszta phythophthora kultúrával még mesterségesen sem fertőzni az érett, ép gumót.

A permetezés hatása itt is egész feltűnő. A permetezett táblák termése igen jól telet a veremben s aránylag alig számbavehető csekély % pusztul el, kizárólag azok a gumók amelyek a betegség csiráját már magukban vitték a verembe.

Az egyes burgonyafajok természetes ellentállóképessége nagyon változó s a cikkem elején említett rothadási okok közül a phythophthora, Frank* megfigyelései szerint, minden féleséget megtámad kisebb-nagyobb mértékben.

De viszont vannak egyes féleségek, a melyek minden helyen mindig áldozatául esnek valamelyik rothadási oknak. Így például 22 különböző helyen a következő féleségek: *Dabersche, Imperator, Hero, Thiel, Eyth, Korn, Ruprecht, Ransern, Silézia, Hannibál, Sirius, Augusta, Pluto, Topas, Gratia, Wohltmann, Cygnaea* közül egészséges volt a *Gratia* 16, *Wohltmann* 15, *Pluto* 14, *Hero, Thiel, Eyth, Ruprecht, Ransern, Silezia, Sirius 2, Imperator, Augusta* 1, míg a *Debersche* mindenütt, mindig beteg volt.

Természetesen a termelendő féleség megválasztásánál erre is figyelemmel kell lenni s lehetőleg olyan féleséget termeljünk, amelyről már tapasztalatból tudjuk, hogy a betegségeknek ellentáll.

A permetezések hatása az ilyen féleségeknél még fokozottabb mértékben mutatkozik.

Ajánlották a phythophthora elleni védekezésre a vetőgumók pácolását is. Frank

* Deutsche landwirtschaftliche Presse 1898. Nr. 32. Welche Verbreitung haben die verschiedenen Erreger der Kartoffel-Fäule in Deutschland

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivitelben
kapható.

Sárga Kristóf

fehérmű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
1 méter 70 fillér

ugyanis a következő eljárást ajánlja: A vetés előtt 2—3 héttel a vetőgumókat gondosan megválogatjuk s 2% rézgálic-oldatban, melyhez meszet nem adunk, 14 óráig áztatjuk. (A pácolásra csak olyan gumókat szabad használni, a melyekben a csirázás még nem indult meg, mert a csirázó burgonya a pácoló oldatban tönkre megy.) Az áztatás után a gumókat megszáritva elvetjük.

Ez irányú kísérleteimnek teljesen negatív eredménye volt. A „Prof. Märker, Max Eyth”, „Romaiai királynője” féleségeket pácoltam s ennek dacára mindeniknél fellépett a phythophthora olyan mértékben, mint a pácolatlan gumókkal bevetett táblákon. A csiraképeséget a pácolás nem akadályozta s csak az az előnye volt, hogy a pajorok egyetlen gumót sem pusztítottak el a pácoltóból. Ha azonban erősen megcsirázott burgonyagumót pácoltunk, az teljesen elveszítette a csiraképeségét.

Hogy milyen károkat okozhatunk a pácolással, azt a következő dolog igazolja:

A kisbéri keményítőgyár intézője 1 kat. holdra szükséges vetőgumót a vetés előtt községes konyhasóoldattal pácolt meg s úgy vetette el. Az eredmény az lett, hogy egyetlenegy fészék sem kelt ki. Én kutattam az okot, mert nem tartottam valószínűnek, hogy ilyen nagy területen a pajorok pusztították volna ki a vetőgumót annyival inkább, mert a szomszédos táblán ugyanazon, nem pácolt féleség teljesen kikelt. A kiszedett gumókon minden kétséget kizárólag constatálni lehetett, hogy a csirázás meg sem indult. Tehát itt a pácoló oldat tönkre tette a csiraképeséget.

Összevonva az eddigieket, a phythophthora elleni védekezést eddigi kísérleti eredmények alapján a következőben összegezhettük:

1. A vetésre mindig teljesen érett, szorgosan megválogatott, tökéletesen egészséges gumókat használjunk.

2. Lehetőleg olyan féleséget termeljünk, amelyik a gyakorlati tapasztalatok szerint a phythophthorának jobban ellenáll.

3. Sohasem szabad apró, éretlen gumót használni vetésre, hanem mindig közép nagy, érett, egészséges gumót.

4. Permetezzünk rézgálicoldattal, ha másol nem is, de feltétlenül azon a táblán, amelyiknek a terméséből vetőburgonyát veremünk el.

A burgonyarothadás egy másik faja az u. n. „bakteriumos rothadás”. Amint a neve is mutatja, a rothadás okai bakteriumok, amelyek a talajban rendkívül nagy számban vannak.

Ha a rothadt burgonyát görcső alatt vizsgáljuk, mindig találunk nagyszámú bakteriumot abban. Ezek tulnyomó része a talajból került a burgonyába, mikor az már valami más ok miatt pusztulni kezdett. Rendszeren a fonalgombák által előidézett rothadásnál már a bakteriumok is ott vannak.

Frank vizsgálatai közben úgy találta, hogy egyes burgonya gumók tönkre mennek anélkül, hogy bennük csak nyoma is volna a fonalgombáknak s az így megbetegedett gumó ráncos, rendkívül vizenyős, könnyen szétnyomható. Lassanként kiszárad és elporlik. A gumó húsa lassanként megbarnul, de a sejtek keményítő tartalma megmarad. Ezt a rothadást rendszeren „száraz rothadás”-nak nevezzük.

Ha a burgonya szürke foltjaiból egészséges burgonyába oltunk, a betegséget előidézhetjük. Franciaországban 1901-ben, hivatalos kimutatás szerint 87 megye közül 19-ben nagy károkat okozott. Rendszeren július közepén kezd a betegség mutatkozni. A nö-

vények növekedésükben megállanak, satnyák; a levelek előbb sárgák, majd megbarnulva elszáradnak. Rövid idő múlva az egész lomb leszárad s a fészék úgy néz ki, mintha már érett volna a burgonya. Felbontva, a gumók egyrésze apró, barna, ráncos, fejletlen s ha görcső alatt vizsgáljuk, telve van bakteriumokkal. A másik egészségesnek látszik ugyan, de már az is fertőzve van s rövid idő alatt tönkre megy.

Két alkalommal is tapasztaltam e különös jelenséget, hogy az egészségesnek látszó gumó pár nap alatt tönkre megy.

1901. év őszén a felszedett burgonyagumók között feltűnően sok apró volt. Elvermelés és válogatás előtt a gumókat kupacokba rakták s így állott pár napig. Dacára a száraz időjárásnak, pár nap múlva a rothadás nagy mértékben jelentkezett s a beteg gumók mindenike bakteriumos volt.

Ugyancsak ez évben egy másik helyen a gumókat megválogatták s mivel még őszszel eladásra került, egy épület padlásán vékonyan elteregtették. Néhány nap múlva, dacára a száraz meleg időjárásnak, a burgonya $\frac{2}{3}$ -a megrothadt s amint a vizsgálatok kimutatták, a rothadást bakteriumok idézték elő.

A betegséget előidéző bakteriumot *Bacillus solanacearum* Erw. & Smith-nek nevezzük.

Ez a talajban él, ahonnan a gumók héjának paraszemölcssein, vagy apró sérüléseken keresztül a belsőrészekbe jut s előidézi a már ismert megbetegedést. Mentől vékonyabb héjú valamelyik burgonya, annál hamarabb esik áldozatul e betegségnek, de kivétel nélkül megtámadja mindeniket kisebb-nagyobb mértékben.

Nem tartom valószínűnek, hogy csak egyféle bakterium szerepeljen, mint rothadási ok. Beteg gumók megtámadott részeiből magának is sikerült 8—10féle bakteriumot kitenyészteni, amelyekkel egészségeset fertőzve ismételt sikerült betegséget előidézni. Ezek egyrésze valószínűleg a már beteg gumóban ültött tanyát s önállóan, rendes körülmények között nem támadja meg a burgonyagumót.

Pár év óta figyelemmel kísérem e dolgokat s úgy találtam, hogy a későn érő féleségekben a bakteriumos rothadás mindig nagyobb mérvű, mint a korán érőknél. A kiszedés alkalmával a betegségnek nyomai is alig, vagy egyáltalán nem láthatók, s a vermelés ideje alatt tönkre megy a termés egy jó része. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy a későn érő burgonyák között igen sok éretlen gumó kerül a verembe, amelyek aztán hamar áldozatul esnek a rothadásnak.

Homokos talajon a betegség soha sem ölt olyan nagy mérvet, mint kötött, különösen dúsán trágyázott talajokon.

Delacroix* megkísérelte védekezni elene úgy, hogy az elvetendő gumókat 1 óráig áztatta formaldehid oldatban (300 viz 1 rész formaldehid) s ugyanezzel az oldattal még 2 ízben locsolta meg a beültetett parcellákat (10—12 liter 1 □-m-re.) Az eredmény az volt, hogy míg az így kezelt parcella termésének csak 3%-a, a nem kezelt parcella termésének 40%-a volt beteg. A hatás tehát elvitázhatatlanul nagy.

Nagyobb területeken az ilyen védekezési mód sok költségbe és utánjárásba kerülne s elég ha az alábbiakra vigyázunk.

1. Ne vessünk túlkésőn érő burgonyaféléseket.

2. A vermelés előtt a gumókat szorgosan

* G. Delacroix Sur une nouvelle maladie de la pomme de terre (Journal de l'Agriculture 1901.)

válogassuk meg, hogy éretlen, vagy beteg gumó ne kerüljön a verembe.

3. A vetésforgónál vigyázzunk arra, hogy a burgonya ugyanazon táblára ne kerüljön rövid időközökben.

4. Ha a burgonyatáblán a tenyészidő alatt egyik-másik fészék tönkre megy, azt ásassuk fel még a rendes kiszedési idő előtt és alkalmas módon pusztítsuk el.

A fentieket óhajtottam a burgonya rothadás okairól röviden elmondani s mivel ez irányban most is folynak kísérletek, azokról majd annak idején beszámolok.

Barna Balázs.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXXII.

Hazarészünk lótenyésztése ma körülbelül a végletekben mozog. Néhány régi jó ménes, jól megválogatott alapanyaggal és határozott tenyészcéllal; néhány alakulófélben levő ménes, vegyes alapanyaggal és határozatlan tenyészcéllal; ezt követi szórványosan és esetről-esetre változó tenyészcéllal a gazdasági lótenyésztés s végül itt van minden cél nélkül alig számbavehető népies lótenyésztésünk.

Az elsőről úgy az anyag minősége, mint a kitűzött célok helyessége tekintetében csak elismeréssel lehet szólni, de már a második csoportnál sok felületességet tapasztalunk, mely szinte kizárja a fokozatos fejlődést és haladást s jelzi az okvetlen bekövetkező további visszaesés korszakát. A dolog természetes rendje ugyanis az volna, hogy az ujonnan alakított ménesek alapja úgy vettessék meg, hogy azok a lehetőség határai között úgy az anyag minősége, mint a tenyészcel tekintetében minél előbb elsőrendű ménesekké alakuljanak s bizonyos tekintetben tulszárnyalják még a régi méneseket is. Ez a bizonyos tekintet pedig a mai igényekre vonatkozik, melyeket nem volna szabad figyelmen kívül hagyni, miután a várva-várt jövedelemre csak úgy számíthatunk, ha a keresletnek megfelelő anyagot állítunk elő.

Ebben a tekintetben kisebb birtokosaink és gazdasági lótenyésztéssel foglalkozó értelmiségünk előbbre haladt, mint némely ménes-tenyésztő és ebből ered, hogy míg az előbbieknél néhány kancájuk után is tudnak haszonnal csikókat növelni, addig az utóbbiak ráfizetnek méneseikre, vagy ha nem, haszon nélkül zárják le számadásukat.

Itt aztán mi is lezárhatjuk hazarészünk lótenyésztésének közgazdasági tekintetben vett hasznosságát, mert népies lótenyésztésünket hasznot hozó foglalkozásnak nem tekinthetjük.

Még a szászok által tenyésztett nyulánknál csikók érseke is jóval alatta van annak az összegnek, melyért a lovat 3—4 éves koráig fölnevelni érdemes. Általában a népies tenyésztés produktumai 4 éves korban 160—300 koronáért kelnek el és csak nagyon ritka kivételképpen valamivel magasabb árban. E mellett tehát haszon nem lehet.

Már most gondolkozzunk egy kissé. Jól van-e ez így, helyes és egészséges állapot-e ez? Vagyunk-e mi abban a helyzetben, hogy fontos és okszerű fejlesztés által olyan jövedelmezővé tehető gazdasági ágat, mint a lótenyésztés, pangani, tespedni hagyjunk akkor, mikor mások a miénkhez mérten sokkal rosszabb, illetőleg kevésbé megfelelő viszonyok

Szőlők rigolozását gözekeivel

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czerna, Sárd szőlőhegyekben.

70 80 cm. mélyen, jutányos árban olvallalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János

Maros-Szent-Királyt.

mellett ebből tekintélyes jövedelmet biztosítanak maguknak.

Azt hiszem, hogy erre könnyű a felelet, mert bizony mi nagyon rá vagyunk utalva arra, hogy jövedelmünket, ahol csak lehetséges, fokozzuk.

Ámde az okszerű lótenyésztés nemcsak nagyobb értelmi fejlettséget és némi jártasságot, hanem nagyobb forgatókét is követel, melynek előteremtése nem mindig és nem mindenütt lehetséges. Ez tény, de ha közelebbről vizsgáljuk ezt az ügyet, bizonyos ellentétek pattannak ki belőle, melyek arra engednek következtetni, hogy nem annyira a befektetendő tőke hiányzik nálunk, mint inkább az akarat, a törekvés, vagy a belátása annak, hogy jobb és helyesebb útra kellene térnünk.

Mint mondám, némely ménes tulajdos is és a nép is ráfizet vagy a legjobb esetben haszon nélkül foglalkozik a lótenyésztéssel. Miután pedig nyilvánvaló, hogy aki hazánkban (és így természetesen hazarészünkben is) a keresletnek megfelelő lóanyagot okszerűen tenyészt, okszerűen növel és tart, annak meg van ebből a megfelelő haszna: mi nem tudunk más következtetésre jutni, mint arra, hogy aki mégis kárral tenyészt, az nem számol a viszonyokkal és nem jár helyes úton.

Es ez valóban így is van. A mi lóanyagunkban annyi kiváló tulajdonság van, hogy vétek, saját érdekeink ellen való vétek azt az egy-két hátrányát, amelyek a mai viszonyok mellett megfelelő értékesítésének útját állják, el nem oszlatni.

Lovaink szervezete szilárd, vérmérséklete élénk, formája szép és eredete nagyjából a nemes keleti lovakra vezethető vissza; az angol telivérek is jól bele keveredtek és nagyjából általánosodtak is azok a jó tulajdonságok, melyek őket jellegzik.

Részint a nemes keleti és az angol vér befolyására vezethető vissza az a bámulatos kitartás, menőképesség és tanulmányosság mely, a mi lovainknál csaknem általános. Ismerek méneseket, melyekből egyenesen a rud mellé viszik a csikót, de számtalanszor láttam kistenyésztőtől vett csikókat is, melyek párszori befogás után, minden tanítgatás nélkül vitték a kocsit, úgy, hogy nálunk a makacs vagy nehezen tanuló csikó ritka kivétel. A szem-bajok és csonthibák szintén ritkábbak, még pedig sokkal ritkábbak, mint hazánk más vidékein és ami kívánni való ezen hiányok csökkentése iránt van, azt némileg szorgosabb selejtezés útján hamarosan ki lehetne elégténi. A mi lovainknak tehát lényeges értéket csökkentő hibája csak kettő van. Egyik: az egyöntetűség hiánya, másik: a kicsi test.

Az egyöntetűséget természetesen nem lehet úgy értelmezni, hogy kiterjedjen az egész ország rész lovai egyformák legyenek, de az nagyon kívánatos lenne, hogy egyes vidékek lóanyaga vérben, formában, színben, testnagyságban hasonlóak legyenek egymáshoz, ma azonban még ott tartunk, hogy némely ménesben sem találjuk meg az egyöntetűségnek ezt a fokát, noha a ménesek tenyésztése rendszerint egy kézben van.

Az egyes vidékek lóanyagának egyöntetűbbé tétele persze sokkal több nehézségbe

ütközik, mint a magán méneseké. Egyrészt mert sok itt a gazda s nálunk ősi szokás szerint, ahány ház, annyi szokás. A vármegyei lótenyésztési bizottságok és a gazdasági egyletek lennének leginkább hivatva arra, hogy ebben az irányban a közvéleményt megérleljék és a fedező mének kiválasztásánál befolyásukat, szakértelmüket latba vetve, egyfajta és lehetőleg egyforma testű méneket állítsanak következtetésen a megye egyes fedezett állomásaira. Ehhez pedig nem kellene más, mint a ma divó rossz szokásnak felhagyása; persze ez is nehezen menne egyelőre, mert már úgy vagyunk szoktatva, hogy az egyes fedezett állomásokon a hány ló, annyi fajta, annyi féle, még pedig főképpen azon indokból, hogy minden igény kielégítést nyerjen. A szokáson alapuló hivatalos nézet is az tehát nálunk, hogy az egyes fedezett állomásokra több fajtájú, különböző színű és nagyságú fedező mének adandók, mert így az egyéni izlés és kiválasztalom némiképpen kielégítetik. Ilyen eljárás mellett aztán lehetetlen az egyöntetűség felé haladni.

Általában a megyei lótenyésztési bizottságok kevés kivétellel program és határozott cél nélkül működnek, ha ugyan működnek, és így az, hogy X. vagy Y. községbe az egymást követő évek folyamán milyen fajtájú mének kerülnek, jórészt a véletlen esélyeitől függ. Ez pedig nem jól van így. A lótenyésztési bizottságoknak mindenképp felett az lenne a hálás feladatuk, hogy a megye területének egyes vidékeit alaposan megismerve, az oda leginkább talált méneket válogassák össze és így céltudatosan javítsák annak a vidéknek lóanyagát. Azt sem tarthatjuk egészséges és az ügy érdekében állónak, hogy lótenyésztésünkkel egészen az államra támaszkodunk és a milyen anyagot a méntelepektől kapunk, olyannal érjük be. A méntelepek lóanyaga természetesen általános országos érdekek szolgálatára válogattatik össze s miután a telepekben felesleges anyagot össze halmozni nem lehet, az a 2-3 vagy több vármegye, mely egyik vagy másik telep kerületébe tartozik, nem igen válogathat, hiszen onnan minden lónak állomásra kell jutni. A közönség aztán úgy van ezzel az anyaggal, hogy jobb valami, mint semmi, tehát ha más nincsen, jó az, ami van. Ilyen állapot mellett ki-ki megalkuszik a helyzettel és nem annyira tenyészt, mint szaporítja lovait tovább.

Az 1894. évi XII. t. c. 25. és 26. §-ban ki van ugyan mondva, hogy a közös használatra szolgáló apaállatok megszerzéséről, elhelyezéséről és tartásáról a község, illetve a birtokossági tanács gondoskodik s ha a község ebbeli köteletségének nem felel meg, erről a hatóság a község költségére gondoskodik. A lovakra nézve, amennyiben állami ménekről kielégítőleg gondoskodva nem lenne, 10 év adatott átmeneti időszakul, mely idő alatt az egyes községeknek gondoskodniuk kellene, hogy megfelelő mén álljon a közönségi lótenyésztők használatára.

Ez a törvénybe iktatott köteletség megnyitja az utat az egyes községek és így egész vidékek részére, hogy lóanyagokat egyöntetűbbé, megfelelőbbé és értékesebbé tehessék,

vagyis, hogy magukat függetlenítve, tetszésük szerint alakítsák azt át.

Hazarészünkben az egyes száz községek kivételével, tudomásom szerint még eddig egyetlen község sem gondolt arra, hogy lótenyésztésének ilyen vagy olyan irányban való változtatása végett lépéseket tegyen, a mibe talán szintén van némi része a lótenyésztési bizottságok csendes működésének és a mai állapotokkal való megalkuvásának. Ezt sajnálattal konstatáljuk, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy ezt a kérdést már ki kellett volna dobnia a gazdaközönség-, főleg pedig a kistenyésztők közé, hogy ők is hallassák nézeteiket, sőt mi tovább is mentünk volna. Ha jól emlékszünk még a hetvenes évek utolján készített a földművelésügyi miniszterium egy vázlatos térképet lóanyagunk tenyészkörületeiről, melyen öt osztályba foglalta lóállományunkat. Az osztályok következők: igás, hintós, kishátas, nagyhátas és hegyi lovak. Kezdetnek, alapnak ez a munkálat is jó volt, legalább a körültekintő és gondolkodó gazdák áttekintést nyertek az ország lóállományának minőségéről. Azóta készült már több és jobb térkép is a mi lótenyésztésünkről, de az egyes vidékek típusának kidomborodásában nem gyönyörködhetünk. Az kétségtelen, hogy pl. Torontál, Somogy, Győr, Heves, Csanád stb. vármegyék lóanyaga más mint pl. Udvarhely, Csik vagy Kolozsvármegye lóanyaga, de vajjon olyan e a különbség, mint aminőnek lenni kellene? Biz az nem olyan.

Azt bizonyára mindenki elismeri, hogy hintós és hintós, háttas és háttas ló között nagy különbségek lehetnek és vannak.

A lótenyésztési bizottságoknak tehát a területük viszonyai között legnagyobb arányban levő, avagy ezen viszonyoknak leginkább megfelelő, akár hintós, akár kis vagy nagy háttas lovak, vagy bármiféle lovak megismeretetésére, a községenként vagy egyes központos helyeken tartandó lódíjazások útján mindenestre törekedni kellene, evégből szükséges lenne, hogy a kerület tenyészcéljainak leginkább megfelelő típust kiválasszák, kitüntetés és mintául oda állítsák, hogy a többi tenyésztők is olyannak előállítására, tenyésztésére törekedjenek. Hazarészünkben, fájdalom, ilyen községenkénti lódíjazások nagyon gyéren tartatnak és így a kistenyésztőknek alig van arra is alkalmuk, hogy egy megfelelő modellt lásson vagy ismerjen meg, melyet aztán faramodozása végcéljául maga elé állítson.

Ez lenne nálunk a legsürgősebb lépés a népies lótenyésztés fejlesztése érdekében.

A második helyes lépésnek pedig azt tartanánk, ha jobb ménesek saját tenyésztésű méneket tartanának a körülöttük levő községek lóanyagának javítására és lehető átforgalmazására. Nem járna egy vagy két ilyen mén tartása kárral, valamint abból sem származna nagyobb tenyésztőinkre semmi hátrány, ha ménesek körül a népies tenyésztés produktumai némileg hasonlítanak a ménesbeli anyaghoz, sőt ellenkezőleg azt tartjuk valószínűnek, hogy az ilyen módon némileg kiegyenlítő anyag sok vevőt vonzana hazarészünkbe. A vevő ma oda megy, ahol szükségletét biztosan fedezheti, vagyis ahol quantumot talál.

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított azél-ekfeje.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönyeim: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

Csak kitémasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Egy-két jó csikóért nem tehet a kereskedő nagyobb utakat, nem vesztegethet időt és pénzt, mert hiszen olyan helyekre, a hol ugyanazon idő alatt és költség mellett 15—20 darab lovat lehet venni, mindenki szivesebben megy.

De ezek az előnyök már csak következményei lennének annak az óhajtott állapotnak, melyben a mi nagyobb ménestulajdonosaink úgyszólván minden anyagi áldozat nélkül juttatnák a népies lótenyésztést és önnön magukat is.

Mondjuk, hogy minden vármegyében így lenne 3—4 birtokos. Ezzel először is az egyes vidékek lótenyésztése függetlenítettnek és fejlődése kosszá lenne kapcsolva ahhoz a méneshez, mely ugyanazon viszonyok között már talán teljesen bevált, vagy legalább is megfelelőnek bizonyult. Ez a ménes a maga egyfelé produktumával, ménjeivel folytonosan idomítaná a közelvidék lóanyagát, míg végre nagyobb területeken tüneznének fel az egyenlő típusok, tehát kezdetét venné az egyöntetűség fejlődése.

És nagybirtokosainknak, ménestulajdonosainknak hova-tovább nagyobb vidék állana rendelkezésükre, a hol méncsikóikat szívesen és jól fizetnék, e mellett lótenyésztésünk hova-tovább jobban nélkülözhetné az állami támogatást, önmagából fejlődnek, önerejéből élne, a mi nagy erőssége lenne ennek a gazdasági ágnak és beláthatlan időnkig biztosítaná a magyar lótenyésztés jövőjét.

Ezek elmondása után nem szeretnénk azt a gondolatot ébreszteni, mintha az állami támogatást helytelennek vagy éppen károsnak tartanánk, sőt ellenkezőleg nemcsak a támogatást helyeseljük, hanem mint azt már más alkalommal is nyilvánítottuk, a támogatás módjait is helyeseljük. Tudjuk mi jól, hogy hazai lótenyésztésünk azon bőkezű és okszerű támogatás nélkül, melyben a magyar kormányok folyton részesítették, ma nagyon csehül állna.

Azt is tudjuk, hogy erre a támogatásra a jövőben is ép oly nagy szükség lesz, mint eddig volt, vagy talán még nagyobb, mert hiszen ha a fent vázolt módon sikerülne a népies lótenyésztés ügyének lendületet adni, akkor a mai mén-állományunk fokozatos szaporítása szükségképpen következne.

A mi pedig a ma használatban levő állami tenyészmének fajták szerint való csoportosítását illeti, azzal a legmesszebbmenő kívánalmak mellett is teljesen meg lehetünk elégedve. Itt van ugyanis kézzel fogható bizonyítéka annak, hogy az állami beavatkozás jól átgondolt és szigorú következetességgel betartott terv szerint történt.

A ki ezen terv iránt és ennek nyomán hazai lóanyagunk minősége iránt érdeklődik, méltassa figyelmére a következő adatokat:

Az ország területén ezidőszerezt fedez 3528 állami mén. Ezek közül angol telivér 417, angol fajta 1556, arab telivér 44, arab fajta 346, nonius 602, gidrán 248 norfolki 3, lipicai 204, nori 108.

Ezekből mindenekelőtt az tűnik ki, hogy nálunk az angol fajta vezet, mely után a noniusok következnek, ezeket követi az arab, a gidrán és lipicai. Az angol fajtájú tenyészmének száma azonban jóval több az összesnek felénél, a mi tisztán mutatja, hogy a kormány ezt és a Mezőhegyesen előállított noniusokat (melyekben szintén van angol vér) tartja legalkalmasabbaknak és legjobbaknak hazai viszonyaink között. Az arab fajta mének száma is tekintélyes, különösen ha részben ide számítjuk a gidránokat is, melyekben jóval több az arab vér, mint az angol. A lipicaiakban is sok nemes arab vér van és így elmondhatjuk, hogy nagyban és egészben a kormány az angol és arab fajtákat, valamint ezek származékait honosította meg, még pedig olyan arányban, amilyenben a magán tenyésztők azt soha sem tehetnék volna meg.

Miután pedig minden tenyésztő elismeri, hogy hazai lóanyagunk legkitűnőbb correc-

torait ezekben a fajtákban találjuk fel, a kormány terve a közóhajnak és viszonyainknak teljesen és tökéletesen megfelel. E tekintetben hazarészünknek sem lehet panasza, miután az itt fedező 356 állami mén (az összes állami méneknek csak 10%!!) közül 150 angol fajta, 50 arab fajta, 64 nonius, 17 gidrán és 65 lipicai van. Ezekon kívül fedez itt még 9 angol fajta, 1 lipicai, 1 arab és 1 nonius bérmen. A vezérszerep tehát nálunk is az angol és arab fajtáké.

Vannak azonban feltűnő jelenségek is. Így például különösnek tűnik fel, hogy a mig Nagy-Küküllővármegye területén 107, Szeged vármegye területén 45, Brassóvármegye területén 42 állami mén fedez, azaz ezen három vármegyében 194 állami fedező mén van, addig a többi 12 vármegyében összesen csak 162 állami mén talált elhelyezést. Mindenesetre szomorú állapot, hogy Hunyadban csak 4, Csikban 9, Fogarasban 4, Udvarhelyben 17, Alsó-Fehérben 10, Besztercebényben 5, Kolozsban 15, Sz.-Dobokán 14, Torda-Aranyosban 13, Kis-Küküllőben 8, M.-Tordában 16 és Háromszékben csupán 47 állami ménre van szükség, noha köztudomású, hogy magánosok és községek ott sem tartanak nagyobb számban méneket, mint egyebütt.

(Folytatjuk.)

Fontosabb tudnivalók a szeszfőzésről.

II.

A főzést akkor hagyjuk abba, midőn a szeszmérő 4—5% szeszt mutat. Már a tisztítás több figyelmet igényel. A tisztítás megkezdése előtt a kazánt ki kell öblíteni, kimosni, hogy az a lehetőségig tiszta legyen. A tüzelés nem szabad hirtelen elkezdni, valamint nem szabad nagyon fokoznunk sem, mert ha a tisztázandó folyadék hirtelen forrásnak indul, a vutka igen könnyen átszaladhat a hűtőbe. Különösen akkor kell a tüzelést mérsékelnünk, midőn a felszálló gőzök a deflegmáló csőnek mintegy $\frac{1}{3}$ -áig emelkedtek. Hogy a gőzök hol járnak, azt elárulja a cső, mely addig a pontig forró, míg tovább kezünk elállja. Ilyenkor a tüzet hátrakotorjuk a kazán alatt s vagy egyáltalában nem, vagy csak kevéssé tüzelünk, s ugyanakkor a kazán tetjére és a sisakra hidegvizet bocsátunk, vagy vizes rongyokat, vagy havat rakunk a gőzcsőnek a kazán fölötti részére. Ezt a lehűtést mindaddig kell folytatnunk, míg a párlat, (melynek most igen magas a szesztartalma) mintegy 10 percnyi ideig rendes sugárban nem folyik a hűtőből.

A tisztázás rendszerint 3—8 órát vesz igénybe, s ez az idő az aljszesznek szesztartalmától függ. Külön kezelésben kell részesíteni az először kifolyó szeszt, mely rendszeren zöldes színű, olajos cseppeket tartalmaz, melyek a szesz felületén usznak. Ez az úgynevezett *rézeleje*, melymérgező s onnan származik, hogy az ecetes törkölyből felszálló gőzök a deflegmáló cső anyagából több-kevesebb rézet feloldanak s azt magukkal hozzák. A réz eltávolítására a csersavat használhatjuk, még pedig hektoriterenkint 10—20 grammot, alkoholban oldva. Csersavval történt kezelés után a réz barnás-vöröses csapadék alakjában lassanként leülepszik a fenékre.

Ha törkölyünk nagyobb mérvben lett volna ecetes, úgy az ecet maró ize a szeszre is átmegy. Az ily cefre főzésénél az első párlatból mintegy 10—20 litert külön kell felfogni. Az így felfogott szeszhez szódát kell adnunk, még pedig annyit, amennyi elegendő az ecetsav közömbösítésére. Az ily módon neutralizált szeszt azután a következő töltésnél újból lekell párolni.

Előfordulhat azon eset is, hogy a cefre főzésénél erős záptojás szagot érzünk. Ez akkor szokott előállni, ha oly cefrét főzünk, mely erősen kénporozott szőlőtől származik (törköly vagy seprű.) Ez annál is inkább kellemetlenebb, mivel e penetráns szag átmegy a pálinkába is.

Az oly pálinkát réztöltésénél vagy csontszéren át kell szűrni, de lehet vörösréz darabokat is tenni a deflegmáló csőbe, hogy a szeszgőzök azon át szálljanak el.

Úgy a törköly, mint a seprű főzésénél elmaradhatlan jelenség, hogy különösen az utóbb kifolyó szesz tejre emlékeztető fehéres színt mutat. Ezt az u. n. *kozmaolaj* (Oenanthather szőlőolaj) okozza, mely vízben vagy gyenge szeszben oldhatatlan. Azért úgy a seprűpálinkát, mint a bortörkölyt vízzel nem lehet higitani, mert megzavarodik s fehéressé vált színe elárulja a felhivatást. Finomabb párlatokat újra át kell párolni, hogy az így nyert magasabb szesztartalom a kozmaolajat feloldja.

A jó szesznek, mint mondottuk, 45—50% kal kell birnia. A kereskedők az olyan szeszt veszik szívesen, amely pohárba öntve gyöngyözik, de amellettt szintelen. 45%-nál gyengébb szesz nem gyöngyözik. A mi a pálinka színt, illetve *színtelenségét* illeti, arra nézve szabályul szolgáljon az, hogy a pálinkát sohasem szabad új hordóba töltenünk. A magas szesztartalom ugyanis kivonná a dongák csersavát, melytől a pálinka idővel szint kap. Ellenben a cognacot csakis új hordóba tehetjük, mert ennél meg éppen a szép sárga szín kívántatik. Legcélszerűbb a pálinkát vörös fenyőből készült hordóban vagy pedig üvegekben tartani, hol nincs kitéve a megszínésedésnek.

Az alábbiakban közöljük 1 hektoliter törköly kifőzésénél nyert adatokat, mely költség-számítás alapjául szolgálhat:

Egy hektoliter törköly kifőzéséhez szükséges anyagok		Egy hektoliter szesz készítéséhez szükséges anyagok		Egy hektoliter szesz készítéséhez szükséges munkaerő	
Anyag	Mennyiség	Anyag	Mennyiség	Munka	Érték
1 Hl. törköly	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	1. adó	2 05 K.
1 Hl. szesz	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	2. fa	0 51 "
1 Hl. szesz	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	3. víz (0 5 m ³)	0 15 "
1 Hl. szesz	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	4. Munka	1 25 "
1 Hl. szesz	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	5. Világítás	0 08 "
1 Hl. szesz	100 kgr.	1 Hl. szesz	100 kgr.	Összesen	3 99 K.

A nyert 7 l. pálinka értéke à 1 40 k. 9 80 K.
Levonva a kiadást 3 98 K.
1 Hl. törköly 5 81 K.
val értékesítettik.

Györy Elemér.

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 495 százaléknál, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 525 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 535 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 565%-os évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményét. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségmentesek.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

AZ „ADRIAI” BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 116 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 65 éves fennállása óta 470 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség
Kolozsvárt:

Szekula Akos

vezérfelügyelő.

(1003.)

NEPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

A Nagyszebeni Földhitelintézet
törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

A.	1. 10 évi törlesztésre fél évenként	K. 65.04 f.
	2. 20 " " " "	K. 41.75 f.
	3. 30 " " " "	K. 34.79 f.
	legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.	
B.	1. 15 évi törlesztésre fél évenként	K. 48.52 f.
	2. 25 " " " "	K. 36.57 f.
	3. 35 " " " "	K. 32.05 f.
	legkisebb kölcsön 5000 korona.	
C.	1. 30 évi törlesztésre fél évenként	K. 32.92 f.
	2. 40 1/2 évi " " " "	K. 29.69 f.
	3. 50 évi " " " "	K. 28.22 f.
	legkisebb kölcsön 10.000 korona.	
D.	1. 50 évi törlesztésre fél évenként	K. 26.11 f.
	legkisebb kölcsön 30.000 korona.	

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után. Kölcsönfolyamodványok az alulírtokhoz benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauğynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, dísz-kerítéseit és díszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

„Grand Prix” (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Tehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Tejgazdasági Gépgyár.

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

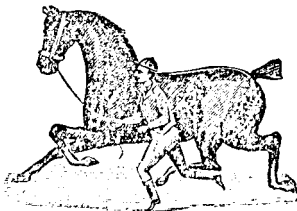
Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással készséggel szolgálunk. 1018.

Páris 1900. világkiállítás: „GRAND PRIX.”

KWIZDA-féle
restitutions fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére.

— Egy üveg K. 280. —

40 év óta az udvari istállóknak a katonai és polgári nagyobb istállóknak használatban, nagyobb megerősítés előtt és után erősítőül, inak merevése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

KWIZDA szabadalma.

Pneumatic. bokavédő szallagléppárnával.

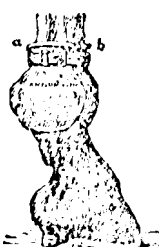
Bokavédő szallagok

GUMMIBÓL szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állittatik elő és pedig a bal és jobb lábára.

A bokára, a—b-ig mérve, melynek körülete
20—22 cm. megfelel az 1. sz. 24—27 cm. megfelel a 3. sz.
22—24 cm. „ 2. sz. 27—30 cm. „ 4. sz.

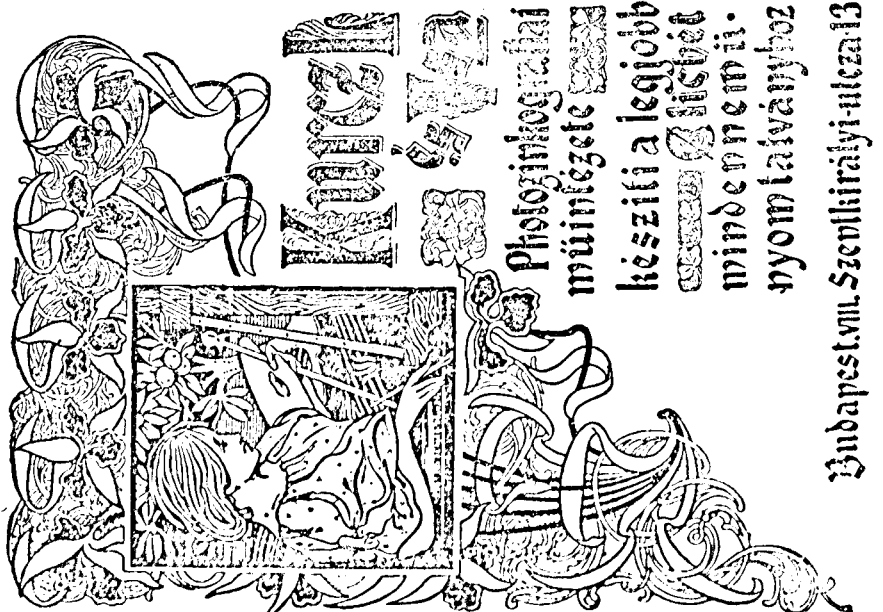
A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben díbonként Fekete, barna v. fehér szín.
1. sz. K. 580. 2. sz. K. 590. 1. sz. K. 640. 2. sz. K. 640.
3. sz. K. 640. 4. sz. K. 730. 3. sz. K. 680. 4. sz. K. 770.

Főraktár: 1291. I.

Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztr., magy. kir., román kir., és bolgár fejedelmi udv. szállító kerületi gyógyszerész, Korneuburg. bei WIEN.

Budapest, VIII. Szevillirányi-utca 13

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető ujalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különlélek.

Előnyös feltételekkel végzett és 17 évig tapasztalt gazdatiszt keres 500—2000 holdas birtokot fix adminisztrációra vagy 2—300 holdas, lehetőleg városhoz közeli jó birtokot haszonbérbe, 1904. őszére. Cím a kiadóhivatalba.
1322.

Sarmasági uradalomba irnoki állásra pályázhatnaik oly egyének kik a monostori tanintézetet sikerrel végezték és a kik legkevesebb, de egy évet voltak már alkalmazásban. Pályázók küldjék folyamodványait Rákosi Bíró Balázs urad. intéző czimére **Sarmaság, Paula-tanya, Szilágy-megye.** 1340

Gazdatiszti állást keres 38 éves, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett, 8 évi gyakorlattal bíró egyén, aki állását azonnal is elfoglalhatja. Esetleg ideiglenes állást is elfoglal. Bővebbet **Tőkés Lajosnál, Magyaróson** (Maros-Tordamegye) lehet megtudni.

● Gazdatiszti ● ● állást keres, ●

avagy szőlőkezelőit egy 37 éves, nős, családos gyakorlatilag képzett gazdatiszt. Szőlészeti és borászati téren szakképzett, új szőlők beállítását, oltványkezelést elvállal. Állattenyésztés, tehenészet, tejkezelésben teljes jártassággal bír, kitűnő bizonyítvánnyal rendelkezik; igényei szerények. Állását akár azonnal, akár ősszel elfoglalhatja. Czim az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatalánál **F. K.** címen megtudható.

CIMBALOM részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

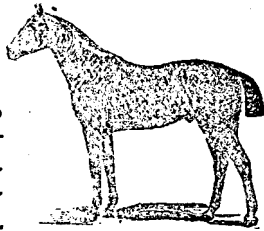
cimbalmgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-hamarabb megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalmgyártó. 1182

Jófejlődésű méncsikó eladó;

kis noniusz, négy éves, 158 cmtr magas, gesztenyebarna, jegytelen. Czim **Végh János, M.-Tóhát,** posta **Mező-Záh.** 1344.

Rozsdairtó

(Antirost) legtartósabb és a rozsdaképződést tökéletesen meggátoló fekete festék vasneműek stb. részére.

Tüzpáncél

(Flammentod) tűz és minden időjárás ellen védő festék, legtükéletesebb óvszer faalkatré. szek gyuladása és rothadása ellen 1343. II.

Ajánljuk továbbá

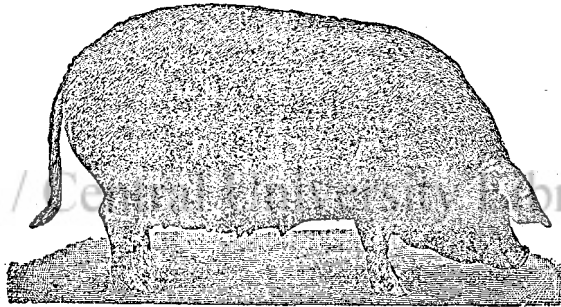
amerikai hengerolaj és szilárd gépszir-különlegességeinket,

utóbbi Tovote- és Stauffer-szelencékhez

KIND és HERGLOTZ

vegyszeti gyár főkja

Budapest, V., Visegrádi-utca 4. szám.

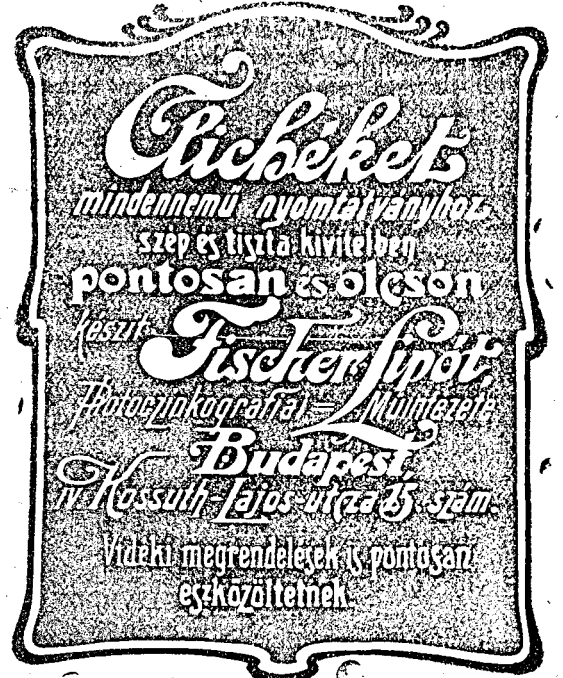
Báró Jósika Sámuel

Ő Nagyméltósága gazdaságában, Szolnok-Dobokamegye Szurdok községében (posta, távirtda, vasuti állomás)

eladó 55 drb. 2—3 éves, 6 drb. 1¹/₄ éves fekete anya kocza, 6 drb. 2—3 éves kan és 294 drb. márcziusi malacz, 14 drb. 3—5 éves tehénbival.

Értekezhetni Zeman Ede gazdatiszttel.

1339

1011

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítók	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K
ványok	Alapítók	1.270.000.— "
Tartalékok	élet	200.000.— "
		255.200.02 "
	Összesen:	2.125.200.03 K.
1901. évi fölösleg		90.849.— K.
1902. " "		59.782.36 "
1903. " "		109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

az igazgatóság.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST,
IV., DEÁK FERENCZ-UTCA 3.

ALAPITVA 1831. Sürgönycím: „ELSINGER BPEST, DEÁK-UTCA”. 46 KITÜNTETÉS

**V I Z M E N T E S
P O N Y V Á K**
ELISMERT KITÜNŐ MINŐSÉGBEN.

KAZAL, GÉP, KOCSI, MAGGYÜJTŐ. ÉS REPCE-PONYVÁK.

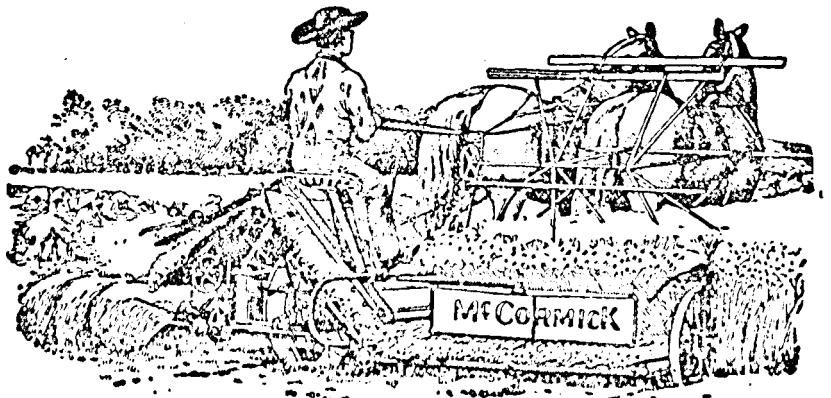
ZSÁKOK Tarpulin, Rovátkás Drill, Vászón-kender varrással és varrás nélkül.

LEGOLCSÓBB MEGBIZHATÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS
V I Z M E N T E S B A T R A K, ESŐKÖPENYKÉ, VIHARGALLÉROK

Mc. Cormick Harvesting Machine Company (Chicagoí aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

BUDAPEST, V., Váci-út 30.

Gyártmányok: Kévekötgép, „DAISY” marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „MANILA” kévekötfonal gyártmányai.
Évi gyártmány 362.000 gép. Katalógusok ingyen és bérmentve.

Vezérképviselő: **HIRSCHFELD KÁROLY** Kolozsvárt.

1007

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

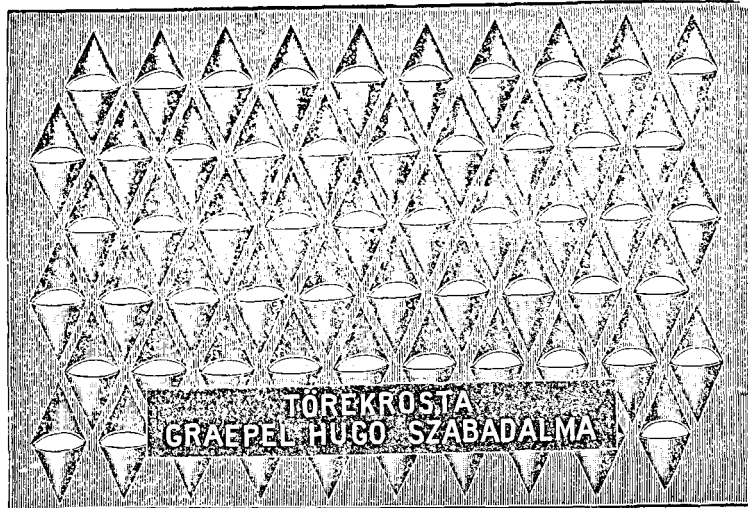
Legolesőbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségleti czikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtósíjakk, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. ez. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olomzárolt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répamagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigalmag után először termelt kitünő lenmagot, bal-tacint, székely tengerit, hanna árpát, duppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkülönlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek 2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,
malomépitészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.

A
Budapesti Takarékpénztár

Részvénytőke:
K 10.000.000

és Országos Zálogkölcsön
részvénytársaság váltó-
üzlete,

BUDAPEST,
VI., Andrássy-út 5.
saját házában.

Vesz és elad mindennemű értékpapirokat és azokra legelőnyösebb feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Beható és lelkiismeretes információkat ad különösen tőkebefektetésre alkalmas részvényekről költségmentesen.

Sürgőnycim: **TERÉZIA** Budapest.

1343. I.

Thomassalak

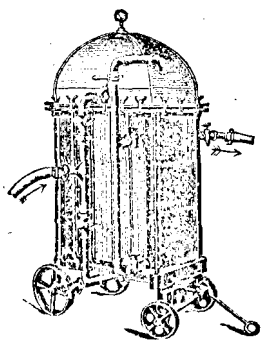
a legjobb és legolesőbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása épen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kitünő műtrágyát úgy a foszforsav, mint a cizitromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

KALMÁR VILMOS Budapest, VI., Teréz-körút 3.

1338

a Thomassalak-gyárak, Berlin magyarországi vezérképviselője a magyar korona országainak területén Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis **Csillag védjeggyel** ellátott zsákokat vegyünk át Minden zsák ólomzárrel és tartalomjelzéssel van ellátva!

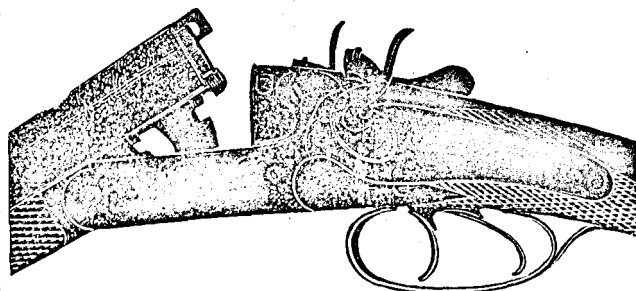
Seitz-féle asbesth-szűrő
mindenféle nagyságban
Seitz-féle motor-szivattyúk,
Seitz-féle

kézi-szivattyu,

szállít próbára:

SEITZ THEO,
BÉCS I., Wollzeile 16.
pinczegazdasági gépgyára.

Telefon szám: 2797. 1281
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Egyedüli FERLACHI gyártmány,
mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (prácios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czellővő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8— kilogramm.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar!

KONKOLYI ISTVÁN 1327
mérnök

fajtyúk-tenyészdéje
Krompach-vasgyár. (Szepes megye.)

Angol, telivér, elsőrendű fajtyúk-főrzseimnek költőtojásai: kendermagos plimut, fekete langán, sárga orpington 80 f., májusban 60 fillér, fogoly-színti olasz 40 fill., illetve 30 fill darabonként. — Rázásmentes, patens csomagolás 1 kor., postadíj 1 kor. Törött és terméketlen tojások ingyen kicserelettetnek. Csirkék hat hetes korban márcziusi kelésű 4, áprilisi 3-50, májusi 3 kor. darabonként. — Árjegyzék, csipda-fészek, szétszedhető öl, olesó mesterséges csirke-nevelő, aprócsirke szállító-doboz, sódröngyhálóról stb. ingyen. — Kérdezősküldésekre válaszbélyeg kéretik.

